

А.І. Ящук, канд.техн. наук,
М.Ф. Ольховський, старший науковий співробітник,
В.М. Заполін, науковий співробітник,
І.М. Волошина, науковий співробітник,
Г.О. Головка, інженер,
Інститут овочівництва і баштанництва НААН

ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ ПРОСАПНОГО КУЛЬТИВАТОРА З ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИМИ РОБОЧИМИ ОРГАНАМИ

Проведено дослідження щодо вивчення впливу експериментальних робочих органів на якісні показники розпушення ґрунту у міжряддях овочевих рослин в умовах краплинного зрошення.

Ключові слова: робочі органи, виготовлення, робочий процес експериментальні робочі органи, дослідження, експериментальна перевірка, фракції ґрунту, розпушеність ґрунту.

Вступ. При вирощуванні овочів значне місце займає міжрядний обробіток. Своєчасне та якісне проведення технологічних операцій з догляду за овочевими рослинами залежить від цілого ряду факторів, якими виробник не завжди може керувати. У зв'язку з цим, порушується періодичність та своєчасність проведення міжрядних обробок. Це, в свою чергу, приводить до погіршення якості робочого процесу розпушування ґрунту і, як результат, – збільшення глиб ґрунту діаметром більше 20 мм, які можуть доходити до 50 %, а це негативно впливає на врожайність.

Тому вибір раціонального способу обробітку ґрунту і вибір відповідного робочого органу при вирощуванні овочів на полях з краплинним зрошенням стає важливою задачею.

Мета і методика досліджень. Метою досліджень було проведення і визначення ефективності роботи та уточнення параметрів робочих органів культиватора з догляду за рослинами в польових умовах. Досліди проводили у 2006-2008 роках. Випробування експериментальних робочих органів до просапного культиватора КРН-4,2

© Ящук А.І., Ольховський М.Ф., Заполін В.М., Волошина І.М., Головка Г.О., 2010.

проводили на міжрядному обробітку моркви, капусти пізньостиглої в умовах сівозміни лабораторії землеробства Інституту овочівництва і баштанництва НААН на дослідних ділянках з краплинним зрошенням Харківського району, Харківської області.

Якість роботи культиватора з експериментальними робочими органами визначали в порівнянні із стандартними робочими органами на дослідних ділянках з краплинним зрошенням і зрошенням дощуванням. Ділянка – рівна, ґрунт – чернозем звичайний, малогумусний, середньосуглинистий. Випробування проводили згідно з загальноприйнятою методикою з випробування просапних культиваторів.

Якість розпушення ґрунту визначали при порівняльних випробуваннях різних робочих органів. Відібрані проби розподіляли на фракції. Розподіл проб на фракції здійснювали за допомогою ґрунтових сит.

Результати досліджень. За результатами експериментальних досліджень в польових умовах одержані дані для науково-обґрунтованих розрахунків параметрів робочих органів до просапного культиватора з метою визначення їх якісної роботи в польових умовах, у тому числі, в умовах зрошення.

Однією з особливостей робочих органів, які розроблялися, є те, що на передньому боці стояка лапи культиватора розміщено напрямну пластину. Нижній край цієї пластини є продовженням гострия леза, а верхній підіймається по стояку вгору і закінчується на висоті, яка перевищує максимальну глибину обробітку культиватора на 5-7 см. Така конструкція лапи сприяє тому, що, незалежно від вологості ґрунту і від того, скільки проросло бур'янів, робочі органи культиватора не забиваються. Під час роботи культиватора шар ґрунту, який піднімається напрямною пластиною лапи (глибина обробітку до 7 см, ширина напрямної пластини 3,5 см), присипає бур'яни, покращує агрегатний стан.

При порівняльній характеристиці щільності ґрунту в шарі з глибиною від 5 до 20 см на краплинному зрошенні та зрошенні дощуванням за три роки досліджень було відмічено, що при зрошенні дощуванням щільність ґрунту з глибиною збільшувалася в залежності від глибини відбору проб від 1,33 до 1,65 г/см³ (в середньому 1,47 г/см³); при краплинному зрошенні – від 1,28 до 1,69 г/см³ (1,5 г/см³).

Вологість ґрунту змінювалась – від 10,8 до 11,4 % (11,1 %) і від 8,86 до 14,72 % (15,9 %) відповідно (до абсолютно сухого ґрунту). Різниця між порівняльними даними за роки досліджень була незначною.

Агрегатний склад ґрунту визначали, порівнюючи: експериментальні робочі органи – стандартні. При визначенні фракційного складу ґрунту в середньому за три роки експериментальні робочі органи в умовах краплинного зрошення забезпечили краще розпушування ґрунту, фракція діаметр 20 мм і менше склала 88,56 %, при стандартних робочих органах – 84,39 %; в умовах зрошення дощуванням експериментальні робочі органи забезпечили – 89,16 % дрібногрудкового агрегатного складу.

Фракційний склад ґрунту при проведенні порівняльних випробувань експериментальних та стандартних робочих органів відзначився таким чином:

- експериментальними робочими органами на краплинному зрошенні фракційний склад ґрунту розміром 0-20 мм склав 80 %; 20-40 мм – 8 %; більше 40 мм – 12 %.

– стандартними робочими органами на краплинному зрошенні фракційний склад ґрунту змінився і склав: розмір 0-20 мм– 72%; 20-40 мм– 10 %; більше 40 мм – 18 %.

У результаті досліджень встановлено, що розпушувальна здатність експериментальних робочих органів вища. При проведенні хронометражних спостережень встановлено, що продуктивність праці підвищується на 20-25%. Розрахунок очікуваного економічного ефекту при об'ємі впровадження на 1га вирощування білоголової капусти склав 4550 грн./га.

Висновки. На підставі проведених досліджень проведена доробка технологічної схеми розстановки експериментальних робочих органів на просапному культиваторі КРН-4,2. Випробування робочих органів показало на правильність вибраних конструктивних рішень: фракція ґрунту діаметром до 20 мм збільшується на 4,0- 6,65 %, за рахунок більш кращого розпушення.

Розпушеність ґрунту експериментальних робочих органів складає 88,56 %.

Бібліографія.

1. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві/ За редакцією Г. Л.Бондаренка, К.І. Яковенка. – Харків: Основа, 2001. – 369 с.

2. Бурченко П.Н. Основные технологические параметры почвообрабатывающих машин нового поколения// Сборник научных трудов. – Т. 120.– М.: ВИМ, 1989. –С. 12.

3. Венченков Н.А., Попов И.Е. и др. Механизация обработки почвы. – М.: Колос, 1972. – 271 с.

А.И. Ящук, Н.Ф. Ольховский, В.М. Заполин, Г.А. Головки работа пропашного культиватора с экспериментальными рабочими органами.

Резюме. Проведено исследование по изучению влияния экспериментальных рабочих органов на качественные показатели рыхлости почвы в междурядьях овощных растений в условиях капельного орошения.

A. I. Yashuk, N. F. Olkhovskiy, V. M. Zapolin, G. O. Golovko. The work of a plowing cultivator with experimental working organs.

Summary. The research has been conducted on the study of experimental working organs influence on the qualitative indices of the soil friability in the vegetable plants inter-row spacings under conditions of drop irrigation.